

Ὁ ὄπλισμός τῶν Στρατιωτῶν συνίστατο εἰς ὄρου, λεγόμενον *lancsa* ἐπὶ τὸ ἰταλικώτερον, μακρὸ ὡς τὸ Βυζαντινὸν καὶ ἔχον σιδηρᾶν αἰχμῆν (στοκόν) καὶ σημαίαν (*φλάμπουρον*), μικρὰν ἀσπίδα, μικρὸν δίστομον μαχαίριον ἐν τῇ ζώνῃ ¹⁾· ἐνταῦθα φέρουσι τὸ μαχαίριον τοῦτο καιοὶ ἀκριταί·

Καὶ τὰνα ἔς τὴν κοζούδαν σου ἔχ' ἀργυρὸν φηκᾶριν, μέσα ἔς τ' ἀργυροφήκαρον ἔχ' ἀργυρὸν μαχαίρι ²⁾.

Ἀπὸ τῆς ζώνης κρέματα καὶ ἡ μεγάλη τοῦ Στρατιώτου σπάθη, ὁμοία πρὸς τὴν πάλαν τῶν ἡμετέρων ἀρματωλῶν, καὶ ὀνομαζομένη «σπαθὶ διμισκί» οὐχὶ ὡς προερχομένη ἐκ τῆς Δαμασκῆ, ἀλλ' ἐκ τοῦ εἶδους τοῦ σιδήρου ἐξ οὗ κατεσκευάζετο, ὡς γράφει ὁ πατριάρχης Νεκτάριος ³⁾.

Τὸ φοβερώτερον ὅμως ὄπλον τῶν Στρατιωτῶν ἦτο ἡ σιδηρᾶ κόρυνα (*mas d' armes*), λεγόμενη ἀπελατικίον ἀπὸ τῶν ἀπελατῶν ἢ κλερτῶν, οἵτινες κατ' ἐξοχὴν ταύτη ἐχρῶντο· ἐν τῇ ἐποποιᾷ τοῦ Διγενῆ ὀνομάζεται βραθὴ, καὶ ἀποτελεῖ τὸ κυριώτερον τούτου ὄπλον· ⁴⁾ ἀκριτικὰ ἔσματα παραβάλλουσι τὰ κτυπήματα τοῦ ἀπελατικίου πρὸς βροντὰς καὶ ἀστραπάς:

κάπου ἰστράφει, κάπου βροντᾶ, κάπου χαλάζει ῥίχνει,
κάπου Θεὸς ἠθέλησε μιὰν χώραν γιὰ νὰ κλύσῃ...
μηδὲ στράφει, μηδὲ βροντᾶ, μηδὲ χαλάζει ῥίχνει,
μηδὲ Θεὸς ἠθέλησε μιὰν χώραν γιὰ νὰ κλύσῃ,
παρ' ἐν' ἑυλιὰ τοῦ Διγενῆ, χαρὰ ἔς τον ποῦ τὴν ἔφα ⁴⁾.

Τὸ ἀπελατικίον, λεγόμενον ὑπὸ τῶν τακτικῶν σιδηροβραθῆδιν καὶ ματσούκα, δὲν ἦτο εὐχερὲς τοῖς πᾶσι, διότι ἀπῆτει μεγάλην ἐπιδεξιότητα καὶ μυῶνας δυνατούς. Ἐν τῇ κατὰ τῶν Ρώσων ἐκστρατείᾳ τοῦ Τσιμισκῆ, γράφει Λέων ὁ Διάκονος «Θεόδωρος, ὁ τὴν κατεπαινωμένην Παλάκων, ἀνὴρ κατὰ τε ἀλκὴν καὶ σώματος ῥώμην δυσάντητος καὶ ἀκαταγώνιστος, πλείστους τῶν δυσμενῶν σιδηρᾶ κορὴν ἀπέκτεινεν· ἰσχυρὸν γὰρ χειρὸς ταύτην καταφέρων αὐτῇ κυρτῇ καὶ τὴν ταύτην περυστελλομένην συνέθλαττε κεφαλὴν»· τὸ ἀπελατικίον τοῦτο, ἐκ σιδήρου ἢ ζύλου κραναίας κατεσκευασμένον, ἦτο διαφόρων σχημάτων, διότι ἐν μὲν τῇ Α' εἰκόνι εἰκονίζεται κοψὸν, ἐν τῇ παρὰ Daniel ὅμως παρισταμένῳ Στρατιώτῃ εἶνε μέγα, καὶ ἔχει σχῆμα ἀληθοῦς ῥοπάλου τοῦ Ἡρακλείου.

Ἐκ τῆς περιγραφῆς ταύτης δηλοῦται ὅτι ἡ ἐνδυμασία καὶ ὁ ὄπλισμός τῶν Στρατιωτῶν ἦτο μῆγμα παλαιωτάτων ἑλληνικῶν καὶ ἀνατολικῶν ἀναμνήσεων· εἰς παλαιότατα μυστηριώδη ἀνά-

γλυφα τῆς Μικρᾶς Ἀσίας εἰκονίζονται πολεμισταὶ φέροντες ἀκριβῶς τὸν αὐτὸν τιαιοειδῆ πῖλον, τὸν ἐπενδύτην, καὶ ὡς μόνον ὄπλον τὸ ἀπελατικίον, καὶ τσαρούχια μυτερὰ (ἀσούρια), ὅμοια πρὸς τὰ τῶν ἡμετέρων τελατίνια ⁴⁾ ἐξ ὧν δηλοῦται ὅτι ἡ ἐνδυμασία τῶν πολεμιστῶν, ἂν δὲν ἦτο ἡ ἀληθὴς Πελασγική, εἶνε ὅμως ἀρχαιοτάτη ἑλληνασιανὴ.

Μέγα μέρος τῆς ἀξίας του ὤφειλεν ὁ Στρατιώτης εἰς τὸν ἵππον του, τὸν ὁποῖον ἐπεριποιεῖτο καὶ ἔτρεφε κάλλιον ἑαυτοῦ· τοὺς Στρατιωτικούς ἵππους ἀποκαλεῖ ὁ Σανούτος Barbari, ὁ δὲ κόμης Βουσσὺ, Moresques, ἐκ συγκρίσεως πρὸς τοὺς ἐν τῇ Δύσει γνωστοὺς τότε Ἀραβικούς· ὡς φητῶς ὅμως γράφει ὁ Κορωνάιος πάντες οἱ Στρατιωτικοὶ ἵπποι προήρχοντο ἐξ Ἑλλάδος:

Καὶ εἶχε τὸν Μερκούριον με ἄλογα λιτσέρα ποῦ ἔκ τὴν Ἑλλάδα τὴν κλυτὴν ἔς τὴν Ἰταλίαν ἔφεραν, τριακόσια ἦταν τὸν ἀριθμὸν ἅπαντα διαλεμμένα, ἀφῆθητα ἔς τὸν πόλεμον νὰ ὑπαίουν μαθημένα (σελ. 42).
με ἄλογα ἐκ τὸν Μορῆαν εἶχε Μακεδονίταις (σελ. 69, [71, 84]).

Τὸ χρῶμα τῶν Στρατιωτικῶν ἵππων ἦτο ἐρυθρόφαιον (μπάλιον), καὶ λευκόχρουν (γριβιόν)· καὶ σπανίως μὲν εἰς τὰ δημοτικὰ ποιήματα μνημονεύεται ὁ γριβᾶς ἵππος, καὶ ὁ ἐρυθρόφαιος, ἦτοι ὁ λεγόμενος σιδέρικος, συνηθέστατα ὅμως ὁ ἵππος εἶνε μέλας τὸ χρῶμα, διὸ καὶ τὸ ἐπίθετον μαῦρος ἀπλῶς σημαίνει τὸν ἵππον· ἐν τῇ δημοτικῇ Ἀχιλλεΐδι ὁ ἵππος τοῦ ἦρωος εἶνε ἀεῖποτε μαῦρος· παρ' Ὀμήρῳ ὅμως δύο τοῦ Ἀχιλλέως ἵπποι φέρουσι ὀνόματα δηλοῦντα ὅτι τὸ μέλαν δὲν ἦτο τὸ ἐπικρατοῦν χρῶμα·

Ἐάνθον καὶ Βαλίον τὸ ἄμα πνοιῆσι πετέσθην, τοὺς ἔτεκε Ζεφύρω ἀνέμῳ Ἄρπυια Ποδάρηη.

Ἡ ὕμνουμένη ταχύτης τῶν ἵππων τοῦ Ἀχιλλέως ἦτο ἡ πρωτίστη ἀρετὴ τοῦ Στρατιωτικοῦ ἵππου, ὅστις ἐκράτει ἀεῖποτε ὀρθίαν τὴν κεφαλὴν, ὡς γράφει ὁ Σανούτος. Ἐν τῇ περὶ ἵππων πραγματείᾳ ὁ Ξενοφῶν ἐπαινεῖ τὸν ὑψαύχενον πολεμιστήριον ἵππον, «ὡσπερ ἀλεκτρυόνος ὀρθὸς πρὸς τὴν κορυφὴν ἦκει.» Ἄννα ἡ Κομνηνὴ (σελ. 11) περιγράφουσα τὸ ἵππικὸν τοῦ Βρυεννίου, συγκείμενον ἐκ Θορκῶν καὶ Μακεδόνων, λέγει «πάντες δ' ἐφ' ἵπποις Θετταλοῖς ἐποχοῦμενοι καὶ τοῖς σιδηροῖς θώραξι καὶ τοῖς κράνεσιν ἐξαστράπτοντες, τῶν τε ἵππων διεγειρομένων εἰς ὀρθὸν οὖς» ὅθεν δηλοῦται ὅτι καὶ ἐν τῷ μέσῳ αἰῶνι ἡ Θεσσαλία ἐξηκολούθει οὕσα ἡ πατρίς τῶν παρὰ τοῖς ἀρχαίοις περιωνύμων ἵππων. Ὁ Θραξ Αἰθικός γράφων ἐν τῇ Δ' ἐκονοταετηρίδι χαρακτηρίζει τοὺς Θεσσαλικούς ἵππους «*eminentiores et velociores quam in alias terras equos*» αὐτῇ δὲ ἡ ταχύτης, *il velocissimo correr*, διακρίνει τοὺς Στρατιωτικούς ἵππους· ὁ Κορω-

¹⁾ Κορωνάιος, σελ. 112· ἄλλοτε ἔμπροσθεν, ἄλλοτε δ' ὀπισθεν.

²⁾ Σακελλάριος, σελ. 5. Κοζούδα καὶ κόξα ἐκ τοῦ λατινοῦ *coxa* = ζώνη.

³⁾ «Ἀρμάτωσι δὲ τὸ φουσατόν του με παλαιὰ ἄρματα, τὰ ὅποια, ὡς λέγουσιν, εἶνε ὅλα ἀπὸ Διμισκί· τὸ ὁποῖον Διμισκί γίνεται εἰς τὴν χώραν ἐκεῖνην, καὶ τὸ χαλκεύουσιν ἀπὸ σίδηρον καὶ ἀσάλι με κάποιον νερόν χορταρίου, ὅπου εἰς ἄλλον τόπον δὲν γίνεται». Ἱεροκοσμική ἱστορία, σελ. 319.

⁴⁾ Σακελλάριος σελ. 49.

⁴⁾ Ch. Texier, *Asie Mineure*, pl. III, ἀνάγλυφα Πετρίου.

